

§ 199

Bildande av Ekbackens naturreservat, Eskilstuna (KSKF/2010:271)

Beslut

1. Med stöd av 7 kapitlet 4 § miljöbalken (1998:808) förklaras det område som avgränsats på beslutskarta som naturreservat med angivna föreskrifter daterade den 12 april 2010.
2. Naturreservatets namn skall vara *Ekbackens naturreservat*.
3. Med stöd av 3 § i förordningen om områdesskydd (1998:1252) enligt miljöbalken med mera fastställs skötselplan, daterad den 12 april 2010, med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets förvaltning.
4. Torshälla stads nämnd får i uppdrag att ansvara för skötseln av naturreservatet. Skötseln finansieras inom nämndens ram.

Ärendebeskrivning

Kommunledningskontoret har den 17 augusti 2010 inkommit med en skrivelse med förslag till bildande av Ekbackens naturreservat. Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 5 maj 2010 att lämna förslag till bildande av Ekbackens naturreservat.

Ekbacken ligger cirka 1,2 kilometer sydväst om Torshälla intill Eskilstunaån i Eskilstuna kommun. Området omges av åkermark och en golfbana. Det utgör ett rekreationsområde med natur- och kulturmiljöupplevelser för besökaren. Ekbacken utgörs av ett mindre skogsområde som domineras av ek. Områdets höga naturvärden är framförallt knutna till de många ekar som finns inom området. Ekbacken omfattar 6,3 hektar.

Förslaget att bilda naturreservat syftar till att säkerställa och utveckla områdets höga natur- och kulturmiljövärden samt utveckla områdets attraktivitet och tillgänglighet för det rörliga friluftslivet.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

I förslaget från stadsbyggnadsnämnden finns en ekonomisk bedömning av engångskostnader för åtgärder under en restaureringsfas och av löpande skötselkostnader för reservatet.

Kommunledningskontoret föreslår att förvaltningen av Ekbackens naturreservat, i avvaktan på den pågående utredningen av ansvarsfördelningen för skötsel av naturreservat, ska utföras av Torshälla stads nämnd. Kommunledningskontoret föreslår att bildande av Ekbackens naturreservat sker enligt stadsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Kommunstyrelsen föreslår i beslut från den 7 september 2010 § 219 att kommunfullmäktige bildar naturreservatet enligt kommunledningskontorets förslag.

Yrkanden

Björn Lymar (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Utdrag till:

Eskilstuna – den stolta Fristaden

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Torshälla stads nämnd, för åtgärd
Stadsbyggnadsnämnden, för kännedom
Länsstyrelsen, för kännedom

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Förslag till bildande av Ekbackens naturreservat i Eskilstuna kommun

Eskilstuna kommuns beslut

Med stöd av 7 kapitlet 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar Eskilstuna kommun att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets gränser märks ut i fält. Reservatets namn skall vara *Ekbackens naturreservat*.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Eskilstuna kommun med stöd av 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter skall gälla för naturreservatet, se reservatsföreskrifter.

Eskilstuna kommun fastställer samtidigt skötselplan för området, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Skötselplanen biläggs detta beslut, bilaga 2. I skötselplanen framgår de mål och riktlinjer som krävs för områdets långsiktiga vård.

Uppgifter om reservatet

Objektnamn	Ekbackens naturreservat
Reg-DOS id	XXXXXXXXX
Objektnummer	XXXXXXXXX
Län	Södermanland
Kommun	Eskilstuna
Lägesbeskrivning	Cirka 1,2 km sydväst om Torshälla centrum
Terrängkartan	10GNO
Fastighetskartan	10G7h
Areal	6,3 ha
Fastigheter	Del av Torshälla 5:8
Markägare	Eskilstuna kommun
Rättigheter	Ledningsrätt Televerket Ledningsrätt Telia AB
Förvaltare	Eskilstuna kommun

Syfte med reservatet

Det övergripande syftet med Ekbackens naturreservat är att bevara och utveckla områdets natur- och kulturmiljövärden samt att skapa ett attraktivt rekreatjonsområde för friluftsliv i närheten av Torshälla.

Syftet med naturreservatet är också att

- bevara och utveckla naturtypen ekskog
- bevara och utveckla strukturer som död ved och grova träd
- bevara och utveckla livsmiljön för arterna brunskافتad blekspik (*Sclerophora farinacea*) samt rutsinn (*Xylobolus frustulatus*)
- tydliggöra områdets kulturhistoriska bakgrund samt
- utveckla dess värden för det rörliga friluftslivet.

Föreskrifter för naturreservatet

A. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning
2. anlägga väg
3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden (exempelvis gräva, spränga, schakta, dämna, borra, dika, utfylla, tippa)
4. avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd
5. använda eller sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalka eller gödsla.

Vidare är det förbjudet att utan tillstånd från ansvarig kommunal nämnd

6. anlägga mark- eller luftledning
7. anlägga upplag annat än tillfälligt för jordbruket
8. uppföra stängsel eller andra hägnader annat än för betesdrift.

B. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktas tåla

1. utmärkning av reservatets gränser
2. uppförande och underhåll av anordningar för allmänhetens friluftsliv, till exempel anläggande av vandringsleder
3. uppsättning av informationstavlor, utplacering av soptunnor samt anläggande av eldstäder eller rastplatser
4. naturvårdande avverkning, röjning, betesdrift eller liknande åtgärder enligt skötselplan
5. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar
2. skada, plocka eller samla in växter eller växtdelar (bär, matsvamp och blomplockning för eget behov är tillåtet)
3. skada mark, stenar eller berghällar genom till exempel eldning, grävning, målning, inhuggning av inskription eller liknande
4. sätta upp tavla, plakat, affisch eller skylt
5. cykla eller framföra motordrivet fordon
6. tälta eller ställa upp husvagn.

Vidare är det förbjudet att utan tillstånd från ansvarig kommunal nämnd

7. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande
8. fånga och samla in ryggradslösa djur. Enstaka exemplar får dock samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fällor inte används.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C skall inte utgöra hinder för

- åtgärder som behövs för att nå syftet med naturreservatet och den uppföljning som anges i den till detta beslut hörande skötselplan
- drift och underhåll av ledningar, under förutsättning att samråd sker med reservatsförvaltaren innan åtgärd utförs
- att rensa befintliga diken, under förutsättning att samråd sker med reservatsförvaltaren innan åtgärd utförs.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Dispens från reservatsföreskrifterna får ges av Eskilstuna kommun enligt 7 kapitlet 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl.

Beskrivning av reservatet och skälen för beslutet

Ekbacken ligger cirka 1,2 km sydväst om Torshälla intill Eskilstunaån i Eskilstuna kommun. Reservatet omges av åkermark och en golfbana. Ekbacken utgörs av ett mindre skogsområde som domineras av ek. Området har klassats som nyckelbiotop i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering år 1997 och är utpekad som kommunalt naturvårdsintresse i översiktsplanen för Eskilstuna kommun 2005.

Ekbackens höga naturvärden är framförallt knutna till de många ekar som finns inom området. Ekarna uppvisar en värdefull kryptogamflora, till exempel kan nämnas gulpudrad spiklav (*Calicium adpersum*) och oxtungsvamp (*Fistulina hepatica*) samt de rödlistade arterna brunskافتad blekspik (*Sclerophora farinacea*) och rutsinn (*Xylobolus frustulatus*). Insektsfaunan är också intressant med arter som bålgeting (*Vespa crabro*), noshornsoxe (*Sinodendron cylindricum*), brun trädmyra (*Lasius bruneus*), blanksvart trädmyra (*Lasius fuliginosus*) och den rödlistade arten spetsfläckad trollslända (*Libellula fulva*).

Reservatets östra och norra del utgörs av skuggigare och fuktigare miljöer jämfört med reservatets södra och västra del. Ekarna är inte så grova men många har ändå håligheter och mulm. Buskskiktet är väl utvecklat framförallt utmed reservatets östra kant längs cykelbanan.

Inom de öppnare delarna är inslaget av olika örter stort och vittnar om att området tidigare betats. Ekarna är spärrkroniga och har haft goda ljusförhållanden under uppväxten. Områdets grövsta ekar återfinns i reservatets södra sluttning. Exempel på hävdgynnade arter som hittats är brudbröd, liten blålocka, ängshavre, vårbrodd och gökärt. På våren blommar vitsippor, blåsippor och liljekonvalj. Fåglar som finns inom reservatet är bland annat törnsångare, gröngöling, större hackspett och näktergal.

De historiska kartorna vittnar om att den huvudsakliga markanvändningen inom Ekbacken har varit bete och slåtter sedan åtminstone mitten av 1600-talet. Betesdriften upphörde under 1900-talet. Under slutet av 1800-talet uppfördes två byggnader, Ekhyddan och Gustafshäll. Av byggnaderna finns idag endast grunder kvar. Av kulturhistoriskt intresse finns också två fornlämningar registrerade enligt Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister.

Ekbacken har också ett värde för friluftslivet. Närheten till Torshälla gör att till exempel skolbarn och förskolebarn lätt kan besöka reservatet genom att gå eller cykla. Reservatet är en vacker och avkopplande plats att besöka och det finns tre rastplatser samt en stig, som leder runt i reservatet. Information om reservatet finns på två ställen.

För att bevara Ekbackens höga naturvärden krävs en kontinuerlig skötsel av området i enlighet med fastställd skötselplan. Skötseln är framförallt knuten till att bevara de arter som är kopplade till reservatets äldre ekar. För att säkerställa

att områdets höga naturvärden samt att dess värden för friluftsliv bevaras och utvecklas anser Eskilstuna kommun att området skall skyddas som naturreservat.

Beslut om att skydda Ekbacken som naturreservat ligger också i linje med riksdagens miljökvalitetsmål "Levande skogar" samt kommunfullmäktiges delmål för levande skogar där det står att minst 50 % av särskilt värdefulla områden har skyddats genom naturreservatsbildning eller motsvarande. Uppdraget att bilda naturreservat av Ekbacken finns även i naturvårdsplanen, antagen av kommunfullmäktige den 26 oktober 2006, för Eskilstuna kommun.

Eskilstuna kommun har också gjort bedömningen att beslut om att avsätta området som naturreservat är väl förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna i enlighet med 5 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark och vattenområden med mera samt med den gällande översiktsplanen.

Ärendets handläggning

Ekbacken inventerades i samband med Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1997 och klassades som nyckelbiotop. Området bedömdes utgöra en värdefull biotop som förväntades hysa en sällsynt och hotad kryptogamflora. En restaurering av området bedömdes som akut.

2004 restaurerades Ekbacken av kommunen inom det lokala investeringsprojektet (LIP) "tätortsnära hagmarker".

I översiktsplanen från 2005 föreslås att kommunen bildar ett naturreservat av Ekbacken utanför Torshälla. Initiativet att skydda området kommer ursprungligen från Torshälla stads nämnd.

År 2006 skickade stadsbyggnadsnämnden in en ansökan till Länsstyrelsen om bidrag för lokala naturvårdsprojekt (LONA) där "Bildande av naturreservatet Ekbacken, Torshälla" ingick. Projektet beviljades medel.

En ny inventering av området gjordes sommaren 2009 för att öka kunskapen om området. Inventeringen skulle också utgöra underlag vid framtagande av mål och skötsel i samband med reservatsbildning. Vid inventeringen hittades ett flertal signalarter och några rödlistade arter som indikerar att området har hög skyddsstatus.

Remiss

Förslag till beslut och skötselplan skickades ut på remiss till berörda myndigheter, sakägare samt några ideella föreningar under tiden 12 oktober, 2009 till och med 27 november, 2009. Förslaget har även funnits på kommunens hemsida för synpunkter från allmänheten.

Remissyttranden och Eskilstuna kommuns avvägning

Remissyttranden har inkommit från Torshälla hembygdsförening, S:t Olofs Gille, Skogsstyrelsen, TeliaSonera Skanova Access AB, Södermanlands Orienteringsförbund, OK Tor, Vägverket samt Kultur och fritidsförvaltningen, Eskilstuna kommun, vilka inte haft något att erinra mot förslaget.

Synpunkter har kommit in från Kommunstyrelsen i Eskilstuna kommun, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Torshälla Golfklubb, Eskilstuna naturskyddsförening, Naturskyddsföreningen i Södermanlands län, Ornitologiska klubben i Eskilstuna, Föreningen Sörmlandsentomologerna, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Lantmäteriet Nyköping och Torshälla stads nämnd.

Kommunstyrelsen i Eskilstuna kommun

Kommunstyrelsen önskar att syftet ges en förenklad lydelse samt att en ekonomisk genomlysning tas fram.

Avvägning

En ekonomisk genomlysning tas fram i enlighet med synpunkt från *Kommunstyrelsen i Eskilstuna kommun*. Syftet ges också delvis en förenklad lydelse.

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Länsstyrelsen är positiv till bildande av nya kommunala naturreservat. Synpunkterna i yttrandet är uppdelade i 18 punkter varav 12 är av mer redaktionell karaktär och tas inte upp här. Länsstyrelsen tipsar om förslag till ytterligare en remissinstans. Under kapitel 1.4.3 menar Länsstyrelsen att beskrivningen kan utökas så att även besökare utanför kommunen känner sig sugna på att besöka reservatet. Uppföljningen av igenväxning bör följas upp tätare, enligt Länsstyrelsen, än vart 12 år. Målet att skapa en flerskiktad ekskog bör ändras så att det gynnar ekföryngring i gläntor istället. Grå nållav bör tas bort som indikatorart. Länsstyrelsen anser att artlistan i bilaga 3 är för omfattande. Många av arterna är triviala, speciellt vad gäller kärlväxter.

Avvägning

Eskilstuna kommun har noterat synpunkterna från *Länsstyrelsen i Södermanlands län* och beaktat de flesta i beslut och skötselplan. Eskilstuna kommun håller med Länsstyrelsen om att det vore lämpligt att följa upp igenväxning mer frekvent än vart 12:e år. Vart 12:e år är hämtat från Naturvårdsverkets rekommendation för uppföljning av igenväxning i naturtypen ekskog. En ökad ambition är naturligtvis att föredra varför Eskilstuna kommun ändrar till vart 6:e år. Artlistan i bilaga 3 är en sammanställning av den inventering som gjordes under sommaren 2009. En inventering kan aldrig bli en omfattning av alla arter som finns i ett område. Anledningen till att artlistan tas med som en bilaga är att det kan vara intressant för exempelvis skolklasser med mera att nyttja som ett underlag i pedagogisk verksamhet. Det är motivet till att även mer triviala arter tas upp. Det ger också en

bild av vad som vid ett visst tillfälle kunde hittas i reservatet som jämförelse för framtiden.

Torshälla Golfklubb

Klubben ser positivt på bildande av ett naturreservat men noterar att bäckar skall hållas orörda. Då ytor inom golfbanan ligger lägre än Eskilstunaåns normalvattenstånd är klubben beroende av en väl fungerande vattenavrinning. De förutsätter att de diken som berör avrinning från klubbens område får skötas och underhållas så att deras funktion bibehålls på ett bra sätt.

Avvägning

I text förtydligas att diken skall skötas och underhållas så att deras funktion bibehålls i enlighet med yttrande från *Torshälla Golfklubb*.

Eskilstuna Naturskyddsförening (ENF), Naturskyddsföreningen i Södermanlands län och Ornitologiska klubben i Eskilstuna (OKE)

De tre föreningarna har lämnat ett gemensamt yttrande och de ser positivt på att området blir ett naturreservat. De uppskattar att ett område som utgör en värdekärna i rätt värdetrakt avsätts som naturreservat och att skötselplanen ger utrymme för blommande buskar och träd samt att utrymmet för utvalda stammar av ädellövträd förbättras. De menar att slån, med möjlighet att föryngras borde ges plats i några sydliga lägen där inte utvalda ekar beskuggas. Önskvärt menar de är att en och annan gran sparas varför de föreslår att gruppen granar i översta delen av branten mot öster får stå kvar. För att förkorta leveranstiden av substrat menar de att det vore önskvärt med en veteranisering (det vill säga aktivt skada) av några utvalda ekar.

Avvägning

I och med att naturreservatet har en sådan liten areal har Eskilstuna kommun avsatt hela reservatet för naturtypen ekskog, detta innebär att vissa prioriteringar görs. Eftersom gran konkurrerar med ekar och andra lövträd i reservatet har en avvägning gjorts att gynna dessa före gran. *ENF, Naturskyddsföreningen i Södermanlands län* och *OKE* skriver även i sitt gemensamma yttrande att det vore önskvärt med en veteranisering, det vill säga aktivt skada, av några utvalda ekar för att förkorta leveranstiden av substrat. I och med att reservatet utgör en begränsad areal och att det inom reservatet finns vednedbrytande arter är det i dag inte aktuellt att prioritera att aktivt skada ek. Prioritet kommer istället att läggas på att gynna en olikåldrig struktur genom att gynna ekföryngring i gläntor.

Föreningen Sörmlandsentomologerna

Föreningen välkomnar bildande av Ekbackens naturreservat. De ställer sig bakom föreskrifterna utom punkten C8 om förbud att insamla eller fånga ryggradslösa djur. De menar att omöjliggöra spontana inventeringar av insekter och andra ryggradslösa djur minskar möjligheterna till att öka kunskapen om dessa djur i naturreservatet.

Avvägning

Föreskrift om att det är förbjudet att fånga och samla in ryggradslösa djur ändras till att det skall omfattas av tillstånd istället för dispens. Texten ändras även så att enstaka exemplar får samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fällor inte används.

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

SGU har i sitt yttrande inkommit med kompletterande uppgifter gällande områdets geologi.

Avvägning

Text i skötselplan gällande områdets geologi har kompletterats med uppgifter från *Sveriges geologiska undersökning (SGU)*.

Lantmäteriet i Nyköping

Lantmäteriet har i sitt yttrande tagit fasta på reservatets kartredovisning och de fastighetsrättsliga förhållandena. De menar att fastighetsbeteckning bör anges på beslutskartan samt att reservatsgränserna bör gås igenom i fält innan beslut. Brytpunkterna för reservatet bör redovisas med koordinater. Utöver det menar de att en fastighetsutredning bör göras.

Avvägning

Beslutskartan har kompletterats med fastighetsbeteckning i enlighet med yttrande från *Lantmäteriet*. Innan beslut fattas skall en inmätning göras i fält. En fastighetsutredning (fastighetsförteckning) har gjorts, Lantmäteriets ärendenummer D09727. Den sändes inte med i remissen, men kommer att bifogas till det slutgiltiga beslutet.

Torshälla stads nämnd

Nämnden välkomnar beslut om bildande av Ekbackens naturreservat enligt förslag. De önskar dock ett förtydligande av vilka delar som utgör Torshälla stads nämnds ansvar.

Avvägning

Inför beslut skall ett förtydligande göras vad gäller *Torshälla stads nämnds* ansvar.

Samråd

Samråd har enligt 25 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken ägt rum med Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Intresseprövning

En intresseprövning har gjorts enligt 7 kapitlet 25 § i miljöbalken. I denna har Eskilstuna kommun tagit ställning till att föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som skall skyddas och intrånget i enskilds rätt att använda mark och vatten.

Upplysningar

Eskilstuna kommun erinrar om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller, till exempel:

Enligt 7 kapitlet 1 § miljöbalken skall var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen visa hänsyn och varsamhet. Allemansrätten finns inskriven i grundlagen sedan 1994 och kan sammanfattas med orden: inte störa – inte förstöra.

Enligt 1 kapitlet 1 § lagen om kulturminnen med mera (KML 1988:950) skall enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete skall se till att skador på kulturmiljön såvitt möjligt undviks eller begränsas. Hänsyn skall även lämnas enligt 30 § skogsvårdslagen (1979:429).

Terrängkörningslagen (1975:113) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.

Hur man överklagar

Kommunens beslut om reservatsbildning av Ekbacken får överklagas hos Länsstyrelsen (19 kapitlet 1 § miljöbalken). Överklagandet skall dock skickas eller lämnas till Eskilstuna kommun, Stadsbyggnadsförvaltningen/Planavdelningen, 631 86 ESKILSTUNA.

Skrivelsen skall ha inkommit inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet, annars kan inte överklagandet prövas. Sakägare anses ha fått ta del av beslutet den dag då kungörelse om beslutet var infört i ortstidning.

I skrivelse skall anges vilket beslut (SBN/2009:401) som överklagas och den ändring som begärs. Skrivelsen skall undertecknas och namn, adress och telefonnummer skall uppges.

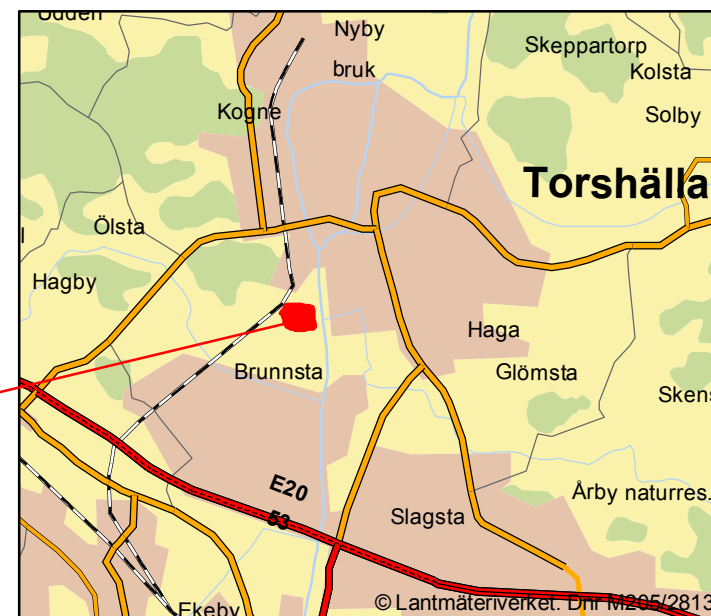
Ytterligare upplysningar kontakta Eskilstuna kommun på telefon 016-710 10 00 (växel).

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Artlista
4. Löpande skötsel
5. Kulturspår
6. Friluftsanordningar
7. Sändlista

**Eskilstuna
kommun**

Beslutskarta till Ekbackens naturreservat

 Reservatets avgränsning